

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут агроєкології та землеустрою
Кафедра суспільних дисциплін

07-10-62М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
з дисципліни
«Інноваційні педагогічні технології»
для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового)
рівня за освітньо-науковою програмою «Екологія»
спеціальності 101 «Екологія»
галузі знань «Природничі науки»

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІАЗ
Протокол № 7 від 17.12.2024 р.

Рівне – 2025

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення з дисципліни «Інноваційні педагогічні технології» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за освітньо-науковою програмою «Екологія» спеціальності 101 «Екологія» галузі знань «Природничі науки». [Електронне видання] / Кочубей А. В. – Рівне : НУВГП. 2025. – 22 с.

Укладач: Кочубей А. В., кандидат педагогічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) освітньої програми:

Бедункова Ольга Олександрівна, доктор біологічних наук, професор кафедри екології, технології захисту навколишнього середовища та лісового господарства НУВГП

Попередня версія методичних вказівок 07-03-344М

© Н. В. Кравченко, 2025

© НУВГП, 2025

ЗМІСТ

Передмова

1. Теми семінарських занять
2. Плани практичних занять
3. Завдання для самостійної роботи
4. Питання для підготовки до тестового контролю
5. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Передмова

Трудність полягає не у сприйнятті нових ідей, а у відмові від старих уявлень.

Джон М. Кейнс

Інноваційна освіта містить не лише формування всебічних глибоких знань, а й умінь аналізувати і вирішувати проблеми з використанням інноваційних підходів.

Мета викладання дисципліни «Інноваційні педагогічні технології» – формування в аспірантів спеціальності 101 «Екологія» компетенцій цілеспрямованого, систематичного й послідовного впровадження в освітню практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що сприяють підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців-екологів.

Завдання дисципліни:

- теоретична підготовка (ознайомлення з основними концепціями та теоріями педагогіки вищої школи; вивчення сучасних тенденцій розвитку освітніх технологій у природничих науках);
- формування практичних навичок (опанування методів активного навчання: проблемне, проєктне, STEM-підхід; використання цифрових технологій, онлайн-платформ та штучного інтелекту в освітньому процесі);
- розвиток педагогічної майстерності (формування навичок розробок та проведення лекційних, семінарських і практичних занять із використанням інноваційних методів; оволодіння методами оцінювання знань та мотивації студентів);
- адаптація до викликів екологічної освіти (впровадження міждисциплінарного підходу у викладанні екологічних дисциплін, використання

інтерактивних кейсів, симуляцій та експериментальних методів для навчання студентів-екологів);

науково-методичний розвиток (розробка власних методичних матеріалів та освітніх ресурсів, підготовка до науково-методичної діяльності у сфері вищої освіти).

1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Загальні засади педагогічної інноватики	2
2.	Використання сучасних інноваційних технологій у закладах вищої освіти	2
3.	Освітні інновації методичного спрямування	2
4.	Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі	2
5.	Інновації як шлях до успіху в сучасному освітньому бізнесі	2
6.	Використання STEM-підходу в екологічній освіті	2
7.	Методи проблемного та проектного навчання у викладанні екологічних дисциплін	2
	Разом	14

2. Плани практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: Загальні засади педагогічної інноватики

«Справжня інновація – це не про технології. Це про зміну способу мислення» (Сат'я Наделла)

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти.
2. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання.
3. Інноваційні процеси у системі освіти.
4. Педагогічна технологія.

Література

1. Вітвицька С.С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навчальний посібник / І. Дичківська. К.: Видавничий Дім «Слово», 2024. 448с.
3. Дубасенюк О. А. Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти // Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: Зб. Наук.-метод. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. С. 3-14
4. Кочубей А.В. Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2017. 292 с.
5. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К. : Центр учбової літератури. 2023. 472 с.

6. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 224 с.

7. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2012. 200 с.

Практичне заняття № 2

Тема: Використання сучасних інноваційних технологій у закладах вищої освіти

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Новітні закордонні освітні технології та прийоми оцінювання досягнень здобувачів освіти.
2. Технологія аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод).
3. Технологія дистанційного навчання. Особливості та місце elearning (електронне навчання) у вищій освіті.
4. Електронний навчально-методичний комплекс: склад, структура, призначення.
5. Електронний конспект лекцій: принципи конструювання та застосування.
6. Технології використання інтерактивної дошки Smart Board у навчальному процесі

Література

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навчальний посібник / І.Дичківська. К.: Видавничий Дім «Слово», 2024. 448с.
2. Дубасенюк О. А. Інноваційні навчальні технології – основа модернізації університетської освіти // Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін: Зб. Наук.-метод. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. С. 3-14
3. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи [Текст] : монографія / П. Ю. Саух [та ін.] ; ред. П. Ю. Саух. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 328
4. Лисенко, М. В. Інноваційна парадигма вищої освіти України за умов переходу до інформаційного суспільства [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 / М. В. Лисенко. К., 2013. С. 11.
5. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 224 с.
6. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2012. 200 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Освітні інновації методичного спрямування

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Особистісно орієнтована освіта: традиційні та інноваційні методи навчання у виші.
2. Технології проблемного навчання.
3. Проблемні методи.
4. Загальна характеристика модульних і локальних педагогічних технологій.
5. Технології інтерактивного навчання і виховання.
6. Проектна технологія.
7. Сугестивна технологія.
8. Превентивні тренінгові технології.
9. Технології соціальнопрофілактичної роботи щодо жорстокого поводження з дітьми.
10. Компетентнісний підхід в освіті та інноваційні педагогічні технології.

Література

1. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. К.: НТУ, 2020. 172 с
2. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти : монографія / за наук. ред. д. пед. н., проф. Л. З. Ребухи. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 143 с.
3. Стрілець С. І. Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2022. 200 с.

Практичне заняття № 4

Тема: Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі

Якщо ви хочете, щоб педагогічна праця давала вчителю радість, щоб повсякденне

*проведення уроків не перетворилося в нудну,
одноманітну повинність, ведіть
кожного вчителя на щасливу стежку дослідження...
Тут знахідки, відкриття, радощі і прикроці.
В.О. Сухомлинський*

План

*(Слід підготуватися до виступу за планом заняття,
супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або
іншими додатковими матеріалами)*

1. Особливості інноваційної педагогічної діяльності.
2. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.
3. Психолого-педагогічні умови для інноваційної педагогічної діяльності
4. Розробка проекту інноваційного навчального заняття з використанням активних методів навчання

Література

1. Завалевський Ю. І. Конкурентоспроможний вчитель: теорія і практика: Навч. посібник / Ю. І. Завалевський. Чернівці: Букрек, 2021. 216 с.
2. 1. Заславська С. І. Інноваційна діяльність педагога професійної школи. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. НАПН України ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; голов. ред. В. В. Олійник ; редкол. О. Л. Ануфрієва [та ін.]. Київ : АТОПОЛ ГРУП, 2016. Вип. 2(31). 140 с. С. 26-34.
3. Козлова О.Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти: Автореф. дис.... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. Г.Козлова. К. : АПН України, 2020. – 19 с.
4. Кочубей А.В., Якубовська С.С. Психолого-педагогічна готовність викладача до інноваційної

діяльності як обов'язкова компонента якості вищої освіти / The 2 nd International scientific and practical conference Topical issues of modern science, society and education (September 5-7, 2021) SPC Sciconf.com.ua, Kharkiv, Ukraine. 2021. P.191-197.

5. Петрова Н. М. Інноваційна діяльність вчителя як ключова категорія педагогічної інноватики. Наукові записки. Серія «Педагогіка». 2022. №3. С. 500-502.

Практичне заняття № 5

Тема: Інновації як шлях до успіху в сучасному освітньому бізнесі

«Ключ до успіху бізнесу – в інноваціях, які, своєю чергою, народжуються креативністю» (Джеймс Гуднайт)

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Інновації як драйвер виживання освітнього бізнесу.
2. Інновації як інструмент для створення нових освітніх бізнес-моделей.
3. Екосистемні інновації та партнерства.
4. Лідерство та корпоративна культура інновацій.
5. Психологічні бар'єри, які перешкоджають інноваціям.
6. Система управління інноваціями.

Література

1. Андрушків Б. М., Мельник Л. М. Прикладні аспекти ринку інновацій: навч. посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А. 2015. 108 с.
2. Гуроров О. І., Михайлова Л. І., Шарко І.О., Турчіна С.Г.,

- Киричок О.В. Управління інноваціями : навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. Харків: «Діса плюс». 2016. 266 с
3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI. ч. 1, ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>.
4. Управління інноваційними проектами: навч. посібник. Укл.: Н. Н. Пойда - Носик, І. І. Черленяк. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла». 2017. 360 с.
5. Чайковська М. П. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 2015. 382 с.
6. Шипуліна Ю. С. Вплив інноваційної культури на формування інноваційно-сприятливого середовища підприємства / Ю. С. Шипуліна, Т. О. Стеценко // Бізнесінформ. Економіка. Інноваційні процеси. 2015. № 12. С.77 – 82.

Практичне заняття № 6

Тема: Використання STEM-підходу в екологічній освіті

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Інтеграція природничих наук, технологій, інженерії та математики у викладання екологічних дисциплін.
2. Приклади застосування STEM-методів у навчальному процесі (дослідницькі проекти, моделювання екосистем, ГІС-технології).
3. Використання сучасного лабораторного обладнання та цифрових симуляторів для екологічних досліджень.

Література

1. Бойченко В.В., Бойченко М.А., Сбруєва А.А. STEM-освіта в Україні та США: актуальні тенденції: монографія. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 230 с.
2. Поліхун Н., Сліпухіна І., Чернецький І. Педагогічна технологія STEM як засіб реформування освітньої системи України. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2017. № 3(58) . С. 5-9.
3. Beyond STEM Education. URL: <https://medium.com/steam-education/yes-scienceand-technology-education-is-changing-d351d90d14af>. Date of access: 08.04.2022.
4. Патрикєєва О.О., Лозова О.В., Горбенко С.Л. Організація STEM-навчання у закладах освіти. Проблеми освіти: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут 7 © Горбенко С.Л., Василяшко І.П. <http://aqce.com.ua/> Actual problems of the correctional education 82 модернізації змісту освіти». Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. Вип.91. С. 109- 115.
5. Патрикєєва О.О., Василяшко І.П., Горбенко С.Л., Лозова О.В., Буркіна Н.С. STEM-освіта 2019-2020. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти України у 2019/2020 навчальному році. Управління освітою. Київ: Видавництво «Шкільний світ», 2019. № 10 (419). С. 12 - 22.
6. Патрикєєва О.О., Василяшко І.П., Лозова О.В., Горбенко С.Л. Упровадження STEMосвіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України: методичний аспект. Рідна школа. 2017. № 9-10 (вересень-жовтень). С. 93-98.

Практичне заняття № 7

Тема: Методи проблемного та проєктного навчання у викладанні екологічних дисциплін

План

(Слід підготуватися до виступу за планом заняття, супроводжуючи його відео чи слайд-презентацією або іншими додатковими матеріалами)

1. Концепція проблемного навчання: як формувати екологічне критичне мислення.
2. Методика проектного навчання: створення екологічних стартапів, моделювання природоохоронних стратегій.
3. Інтерактивні технології для вирішення реальних екологічних проблем (експериментальні дослідження, рольові ігри, кейс-метод).

Література

1. Метод проектів як засіб розвитку пізнавальних інтересів здобувачів освіти / Н. ГАЛЮК та ін. Acta Paedagogica Volyniensis. 2021. № 4. С. 39–44. URL: <https://doi.org/10.32782/apv/2021.4.7>
2. Семерня О. М. С30 Методика викладання екології у вищій школі: курс : навчальний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. 1 електрон. опт. диск (CDROM);.
3. Теорія і методика навчання екології: Методичні рекомендації / Укладачі Бусленко Л. В., Іванців В. В. Луцьк, 2020. 46 с.

3. Завдання для самостійної роботи

60 год. – денна форма, 84 год. – заочна форма

№ з/п	Назва теми
1.	Цифрові технології та штучний інтелект в екологічній освіті
2.	Використання освітніх платформ (Moodle, Coursera, EdX) для підготовки екологів.
3.	Інтерактивні методи навчання: віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), симуляції навчальні програми.
4.	Використання великих даних (Big Data) та штучного інтелекту (AI) в екологічній освіті.
5.	Типи штучного інтелекту
6.	Найкращі інструменти ШІ для освітнього бізнесу
7.	Досвід застосування інноваційних технологій в практиці р
8.	Зарубіжний досвід активізації інноваційної діяльності

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені аспірантом і викладачем

4. Питання для підготовки до тестового контролю

1. Загальні засади педагогічної інноватики.

2. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти.
3. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання.
4. Інноваційні процеси у системі освіти.
5. Педагогічна технологія.
6. Використання сучасних інформаційних технологій у закладах вищої освіти.
7. Новітні закордонні освітні технології та прийоми оцінювання досягнень здобувачів освіти.
8. Технологія аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод).
9. Технологія дистанційного навчання.
10. Особливості та місце elearning (електронне навчання) у вищій освіті.
11. Електронний навчально-методичний комплекс: склад, структура, призначення.
12. Електронний конспект лекцій: принципи конструювання та застосування.
13. Технології використання інтерактивної дошки Smart Board у навчальному процесі
14. Освітні інновації методичного спрямування
15. Особистісно орієнтована освіта: традиційні та інноваційні методи навчання у виші.
16. Технології проблемного навчання.
17. Проблемні методи.
18. Загальна характеристика модульних і локальних педагогічних технологій.
19. Технології інтерактивного навчання і виховання.
20. Проектна технологія.
21. Сугестивна технологія.
22. Превентивні тренінгові технології. Технології соціально-профілактичної роботи щодо жорстокого поводження з дітьми.

23. Компетентнісний підхід в освіті та інноваційні педагогічні технології.
24. Інноваційна діяльність педагога в сучасному освітньому просторі.
25. Особливості інноваційної педагогічної діяльності.
26. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності.
27. Розробка проекту інноваційного навчального заняття з використанням активних методів навчання.
28. Інновації як шлях до успіху в сучасному освітньому бізнесі.
29. Інновації як драйвер виживання освітнього бізнесу.
30. Інновації як інструмент для створення нових освітніх бізнес-моделей.
31. Екосистемні інновації та партнерства.
32. Лідерство та корпоративна культура інновацій.
33. Психологічні бар'єри, які перешкоджають інноваціям.
34. Система управління інноваціями.
35. Використання STEM-підходу в екологічній освіті.
36. Інтеграція природничих наук, технологій, інженерії та математики у викладання екологічних дисциплін.
37. Приклади застосування STEM-методів у навчальному процесі (дослідницькі проекти, моделювання екосистем, ГІС-технології).
38. Використання сучасного лабораторного обладнання та цифрових симуляторів для екологічних досліджень.
39. Цифрові технології та штучний інтелект в екологічній освіті.
40. Використання освітніх платформ (Moodle, Coursera, EdX) для підготовки екологів.

41. Інтерактивні методи навчання: віртуальна реальність (VR), доповнена реальність (AR), симуляційні навчальні програми.

42. Використання великих даних (Big Data) та штучного інтелекту (AI) в екологічній освіті.

43. Методи проблемного та проєктного навчання у викладанні екологічних дисциплін.

44. Концепція проблемного навчання: як формувати екологічне критичне мислення.

45. Методика проєктного навчання: створення екологічних стартапів, моделювання природоохоронних стратегій.

46. Інтерактивні технології для вирішення реальних екологічних проблем (експериментальні дослідження, рольові ігри, кейс-метод).

5. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 174 с
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навчальний посібник / І.Дичківська. К.: Видавничий Дім «Слово», 2024. 448с.
3. Кочубей А.В. Якубовська С.С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2017. 292 с.
4. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.

5. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Харків: Стильна типографія, 2018. 289 с.
6. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К. : Центр учбової літератури. 2023. 472 с.
7. Поясок Т. Б. Інтерактивний навчальний посібник «Сучасні технології освітнього процесу»: навчальний посібник / Т. Б. Поясок, О. І. Беспарточна, О. В. Костенко. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2020. 224 с.
8. Стрілець С. І. С 85 Інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчально-методичний посібник. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2012. 200 с.

Допоміжна

6. Кочубей А.В., Сокаль В.А., Якубовська С.С. *Соціально-психологічний супровід здобувачів вищої освіти в умовах війни засобами арт-терапії Rehabilitation & Recreation* : науковий журнал. Рівне. Видавничий дім «Гельветика», 2024. Том 18, No 1. 104-118 с.
7. Кочубей А.В., Якубовська С.С. *Психолого-педагогічна готовність викладача до інноваційної діяльності як обов'язкова компонента якості вищої освіти* / The 2 nd International scientific and practical conference Topical issues of modern science, society and education (September 5-7, 2021) SPC Sciconf.com.ua, Kharkiv, Ukraine. 2021. P.191-197.
8. Олексін Ю. П., Кочубей А.В., Сокаль В.А., Шевчук Т.Є., Якубовська С.С. *Творчість майбутнього фахівця як чинник професійної самоідентифікації.* // The 5th International scientific and practical conference “Innovative development of science, technology and education” (February 15-17, 2024) Perfect Publishing,

Vancouver, Canada. 2024. 610 p. С. 320-329. ISBN 978-1-4879-3792-8. UDC

9. Кочубей А.В., Сокаль В.А., Шевчук Т.Є., Якубовська С.С. *Методологічні засади змішаного навчання* // UDC 001.1 The 6th International scientific and practical conference “Science and technology: problems, prospects and innovations” (March 16-18, 2023) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2023. 417 p. С. 273-281. ISBN 978-4-9783419-1-4

10. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Сокаль В.А., Шевчук Т.Є., Якубовська С.С. *Педагогічні умови психолого-педагогічної підтримки особистості науково-педагогічного працівника у розвитку професійної кар'єри.* // ISSN 2663-5712 DOI: 10.30888/2663-5712 UDC 08 LBC 94 Editor: Shibaev Alexander Grigoryevich, Doctor of Technical Sciences, Professor, Academician Scientific Secretary: Kuprienko Sergey, PhD in Technical Sciences Editorial board: 224 с. С.31-36.

11. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Сокаль В.А., Шевчук Т.Є., Якубовська С.С. *Зміст формування професійної компетентності викладача в умовах неформальної освіти.* // UDC 001.1 The 7th International scientific and practical conference “Science and innovation of modern world” (March 23-25, 2023) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2023. 779 p. С. 432-440. ISBN 978-92-9472-194-5

12. Олексін Ю.П., Кочубей А.В., Шевчук Т.Є., Якубовська С.С. *Технології кар'єрного зростання науково-педагогічних працівників закладу вищої освіти як психолого-педагогічна підтримка особистості у розвитку професійної кар'єри.* // The 12 th International scientific and practical conference “Modern directions of scientific research development” (May 18-20, 2022)

BoScience Publisher, Chicago, USA. 2022. 930 p. С. 449-458. ISBN 978-1-739-126-6

13. Кочубей А.В., Якубовська С.С. *Сторітелінг як метод розвитку творчості майбутніх викладачів вищої школи в умовах дистанційного навчання. Суспільні дисципліни як засіб формування цивілізаційної компетентності здобувачів освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, (м. Рівне, 20-21 травня 2021 року) / навчально-науковий інститут економіки та менеджмент. С.17-21.

14. Нарожна Н.І. *Методика викладання фахових дисциплін. Практикум.* К. : Ліра-К. 2019. 152 с.

15. Подоляк Л.Г. *Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів* / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. К.: ТОВ “Філ-студія”, 2020. 320с.

16. Стинська В.В. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник.* Івано–Франківськ, 2022.180 с.

17. Туркот Т.І., Коновал О.А. *Педагогіка та психологія вищої школи (в екології).* Одеса : Гельветика. 2020. 466 с.

18. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. Зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

19. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

20. Про концепцію екологічної освіти в Україні. Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України № 13/6-19 від 20.12.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>

21. Про затвердження Положення про екологічну освітньо-виховну роботу установ природно-заповідного фонду. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України № 399 від 26.10.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1414-15#Text>

22. *Стандарт вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»*

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/12/24/101-Ekolohiya-dokt.filos.pdf>

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка,. URL:<http://www.libr.rv.ua/>
3. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukovabiblioteka>
4. Академія інноваційного розвитку освіти. URL: <https://www.airo.com.ua/>
5. Періодичний науковий журнал «Інноваційна педагогіка». URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/>
6. Методична майстерня інновацій. Офіційний сайт НУВГП. URL: <https://cutt.ly/Ne6JgOSp>